

Két választás egy napon 2024- ben: részvételi tendenciák

*Az önkormányzati és az európai parlamenti választás
részvételi adatainak összehasonlítása*

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2023. október

- Elemzésünk szerint igazolható a feltevés, miszerint a 2024-es önkormányzati és európai parlamenti választás egy napon való tartása a magasabb várható részvétel miatt a Fidesznek kedvez.
- 2019-ben szinte azonos volt a Fidesz összesített eredménye a megyei jogú városokon kívül. Mivel a magasabb részvétel megnöveli a Fidesz szavazatok volumenét, így végső soron teljesül a tétel, miszerint az egy napon tartott szavazás kedvez a kormánypártnak.
- Ez a hatás elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyékben érvényesülhet.
- A megyei jogú városokban kisebb volt a különbség 2019-ben a két választási részvétel között, a magasabb önkormányzati választási részvétel Miskolcon, Salgótarjánban, Szegeden és Szombathelyen az ellenzéknek kedvezett.
- Az összefüggés ezekben az esetekben ugyanakkor inkább fordított, a közös ellenzéki indulás miatt volt magasabb a részvétel. Amennyiben 2024-ben is létrejön a közös indulás a megyei jogú városokban, az újra erősítheti a részvételt.
- A megyei jogú városokban így az egy napon tartott választás nem a Fidesz tartalékait mobilizálná az EP választásra. Nem egyértelmű azonban, hogy a helyi ellenzékre szavazók automatikusan egy ellenzéki EP listára adnák majd a szavazatukat.

BEVEZETÉS

2024 júniusában két választásra, az önkormányzatra és az európai parlamentre kerül sor Magyarországon azonos napon. Az európai parlamenti választásokon hagyományosan a nagyobb településeken magasabb a részvétel, míg az önkormányzati hasonlóak a részvételi adatok településmérettől függetlenül. Míg az önkormányzati választás az ellenzéki pártok szoros együttműködését igényli, addig az európai parlamenti választás lehetőséget ad arra, hogy felmérjék tényleges társadalmi támogatottságukat, mivel külön listákon indulnak.

Az EP-választásokon hagyományosan jobban teljesíthetnek az erősen Európa-barát vagy Európa-ellenes üzenettel rendelkező pártok, valamint azok, amelyekre egy "kiélezettebb" helyzetben, például parlamenti választásokon kevésbé valószínű, hogy szavaznának. Az ellenzéki pártok közül a DK és a Momentum erős EU-párti, míg a Mi Hazánk EU-ellenes üzenettel bír. A Fidesz számára az EU-val való konfliktus az utóbbi években nem csupán kommunikációs fogás, hanem tényleges politikai kihívás, az EP választás így a kormánypárt számára is többlétszavazatot hozhatna. A Fidesz azonban jellemzően a kisebb településeken népszerűbb, ahol korábban alacsonyabb volt az EP választáson való részvétel.

Az alábbi elemzésben a 2019-es európai parlamenti és az önkormányzati részvételi adatok alapján vetjük össze, hogy mekkora a különbség a részvétel tekintetében a két választás között megyénként és megyei jogú városokként. Arra voltunk kíváncsiak, hogy teljesül-e az a tétel, miszerint a várhatóan magasabb részvétel az európai parlamenti választáson a Fidesznek kedvez majd.

EREDMÉNYEK

Az elemzéshez először a 2019-es európai parlamenti és önkormányzati választások településszintű adatait hasonlítottuk össze. Az 1. táblázatban láthatóak a részvételi arányok megyénként a megyei jogú városok kivételével. Jól látható, hogy a fővárossal ellentétben minden megyében magasabb a választói részvétel az önkormányzati választásokon, mint az európai parlamenti választásokon. Baranyában, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben eléri, ill. megközelíti ez a különbség a 20 százalékot. Az ország egyéb területein, így Pest és Komárom-Esztergom megyékben jóval szerényebb a különbség. Bács-Kiskun kivételével jellemzően a gazdaságilag fejlettebb régiókban alacsonyabb a különbség az európai parlamenti és az önkormányzati választás részvételi arányai között.

Megye	2019 önkormányzati részvétel	2019 EP részvétel	önkormányzati - EP különbség
Budapest	51%	52%	-1%
Baranya	59%	40%	20%
Bács-Kiskun	45%	39%	6%
Békés	48%	38%	10%
Borsod-Abaúj-Zemplén	58%	38%	19%
Csongrád-Csanád	49%	41%	8%
Fejér	47%	40%	7%
Győr-Moson-Sopron	67%	55%	11%
Hajdú-Bihar	47%	34%	13%
Heves	53%	40%	13%
Jász-Nagykun-Szolnok	47%	36%	11%
Komárom-Esztergom	45%	42%	3%
Nógrád	56%	41%	14%
Pest	45%	44%	1%
Somogy	55%	39%	15%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	56%	37%	20%
Tolna	51%	39%	12%
Vas	59%	50%	9%
Veszprém	53%	45%	8%
Zala	59%	47%	11%

1. táblázat: Részvételi adatok a megyei jogú városokon kívüli településeken

Megvizsgáltuk azt is, hogyan alakultak a részvételi arányok a megyei jogú városokban (2. táblázat). A megyei adatokhoz képest ebben az esetben nagyobb a különbség a két választás részvételi adatai között. Miskolcon, Salgótarjánban, Szegeden és Szombathelyen 5 százaléknyi vagy afölötti a különbség az önkormányzati választás javára, ami Hódmezővásárhelyen eléri a 14 százalékot. Ezeken a településeken ugyanakkor mind ellenzéki polgármesterjelölt nyert 2019-ben, így a magasabb részvétel inkább az ellenzéki mozgósításnak tudható be, semmint kormánypárti tartaléknak. Debrecenben, Kecskeméten és Veszprémben ugyanakkor alacsonyabb volt az önkormányzati részvétel az európai parlamentinél 7, ill. 6-6 százalékkal.

Megyei jogú város	2019 önkormányzati részvétel	2019 EP részvétel	Önkormányzati - EP különbség
Baja	45%	43%	2%
Békéscsaba	42%	44%	-2%
Debrecen	35%	42%	-7%
Dunaújváros	48%	44%	4%
Eger	49%	49%	0%
Érd	46%	47%	-2%
Esztergom	45%	45%	-1%
Győr	44%	47%	-3%
Hódmezővásárhely	65%	51%	14%
Kaposvár	45%	45%	0%
Kecskemét	37%	43%	-6%
Miskolc	51%	44%	7%
Nagykanizsa	38%	43%	-4%
Nyíregyháza	41%	42%	-2%
Pécs	43%	46%	-2%
Salgótarján	47%	40%	7%
Sopron	46%	50%	-4%
Szeged	51%	45%	6%
Székesfehérvár	48%	50%	-2%
Szekszárd	48%	47%	1%
Szolnok	43%	44%	-1%
Szombathely	55%	50%	5%
Tatabánya	39%	40%	-1%
Veszprém	45%	50%	-6%
Zalaegerszeg	44%	48%	-4%

2. táblázat: Részvételi adatok a megyei jogú városokban

Az adatok tükrében erősen valószínűsíthető, hogy a két választás egy időben való tartása növelni fogja a részvételt az európai parlamenti választásokon a fővároson és a megyei jogú városokon kívüli településeken, elsősorban a Dél-Alföldön, a Dél-Dunántúlon, az Észak-Alföldön és az Észak-Magyarország régióban, valamint egyes megyei jogú városokban.

Megvizsgáltuk az elemzés során azt is, hogy mekkora az eltérés a Fidesz önkormányzati és európai parlamenti választási eredményei szerint. A 3. táblázat mutatja, hogy milyen eredményt ért el a Fidesz a megyei közgyűlési választáson és a megyei jogú városok kivételével megyénként az európai parlamenti választásokon. A megyei közgyűlésre az önkormányzati választások során szavazhatnak a megyei jogú városokon és a fővároson kívül élő választók.

Megye	Fidesz 2019 megyei közgyűlési eredmény	Fidesz 2019 megyei EP eredmény	Fidesz 2019 önkormányzati - EP különbség
Budapest	44%	41%	3%
Baranya	57%	55%	2%
Bács-Kiskun	60%	62%	-1%
Békés	53%	54%	-1%
Borsod-Abaúj-Zemplén	59%	54%	5%
Csongrád-Csanád	54%	57%	-3%
Fejér	58%	58%	0%
Győr-Moson-Sopron	62%	63%	-1%
Hajdú-Bihar	60%	60%	0%
Heves	60%	54%	7%
Jász-Nagykun-Szolnok	54%	56%	-2%
Komárom-Esztergom	57%	52%	6%
Nógrád	58%	59%	-1%
Pest	52%	51%	0%
Somogy	53%	57%	-4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	65%	65%	0%
Tolna	58%	60%	-2%
Vas	62%	65%	-3%
Veszprém	54%	56%	-2%
Zala	61%	62%	-1%

3. táblázat: A Fidesz választási eredménye a megyei jogú városokon kívül

Jelentősebb, 5 százalékot elérő különbség a két választás között Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Komárom-Esztergom megyékben volt. Mindhárom esetben a Fidesz jobb eredményt ért el a megyei közgyűlési választáson, mint az EP választás során. Borsodban 19, Hevesben 13 százalékkal volt alacsonyabb a választási részvétel az európai parlamenti választásokon az önkormányzatihoz képest, így ezekben a megyékben szerezhette a Fidesz további szavazatokat az EP választáson a magasabb részvétel miatt. Összességében azonban nem kirívó a különbség a két választás tekintetében a megyékben. Ha összeadjuk a szavazatokat megyénként a megyei jogú városok kivételével, úgy a Fidesz összesített eredménye az EP választáson 56,6, a közgyűlésin 57,3 százalék volt 2019-ben. Mivel azonban a magasabb részvétel megnöveli a Fidesz szavazatok volumenét, így végső soron teljesül a tétel, miszerint az egy napon tartott szavazás kedvez a kormánypártnak.

Megyei jogú város	Fidesz 2019 önkormányzati választás eredmény	Fidesz 2019 EP választás eredmény	Fidesz önkormányzati - EP különbség
Baja	44%	52%	-8%
Debrecen	62%	53%	9%
Dunaújváros	41%	41%	0%
Eger	44%	48%	-4%
Érd	41%	48%	-8%
Esztergom	58%	44%	15%
Győr	44%	53%	-9%
Kaposvár	56%	49%	7%
Kecskemét	50%	51%	-1%
Miskolc	41%	46%	-5%
Nagykanizsa	49%	49%	0%
Nyíregyháza	53%	46%	7%
Pécs	41%	43%	-2%
Salgótarján	43%	47%	-4%
Sopron	57%	55%	2%
Székesfehérvár	61%	50%	11%
Szekszárd	50%	52%	-2%
Szolnok	48%	43%	5%
Szombathely	48%	52%	-5%
Tatabánya	46%	44%	3%
Veszprém	55%	47%	8%
Zalaegerszeg	70%	54%	16%

4. táblázat: A Fidesz választási eredménye a megyei jogú városokban

A megyei jogú városok esetében a polgármesteri választás eredményeit hasonlítottuk össze a Fidesz települési szintű európai parlamenti választási eredményeivel. Csak azokat a megyei jogú városokat vizsgáltuk meg, ahol volt saját jelöltje a Fidesznek (4. táblázat). Esztergomban, Székesfehérváron és Zalaegerszegen volt 10 százalékot meghaladó különbség a Fidesz önkormányzati és EP eredménye között az előbbi javára, ugyanakkor jelentős, 5 százalékot elérő a különbség még Debrecenben, Kaposváron, Nyíregyházán, Szolnokon és Veszprémben. Ezek közül a megyei jogú városok közül Debrecenben és Veszprémben van jelentősebb különbség részvétel tekintetében a két vizsgált választás között. Mindkét esetben azonban magasabb volt a részvétel az EP választáson, ahol gyengébben szerepelt a Fidesz. Baján, Érden, Győrött, Miskolcon és Szombathelyen a Fidesz jobban szerepelt 2019-ben az EP választáson, mint az önkormányzatban. A felsorolt városok közül Miskolcon és Szombathelyen volt magasabb az önkormányzati választáson a részvétel.

Az eredmények alapján igazolható a tétel miszerint a 2024-es önkormányzati és európai parlamenti választás egy napon való tartása a magasabb várható részvétel miatt a Fidesznek kedvez. Ez a hatás azonban elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyékben érvényesülhet.

A megyei jogú városokban kisebb volt a különbség 2019-ben a két választás részvételi között. A magasabb önkormányzati választási részvétel Miskolcon, Salgótarjánban, Szegeden és Szombathelyen az ellenzéknek kedvezett. Az összefüggés ezekben az esetekben ugyanakkor inkább fordított, a közös ellenzéki indulás miatt volt magasabb a részvétel. Amennyiben 2024-ben is létrejön a közös indulás a megyei jogú városokban, az újra erősítheti a részvételt.

A megyei jogú városokban így az egy napon tartott választás nem a Fidesz tartalékait mobilizálná az EP választásra. Nem egyértelmű azonban, hogy a helyi ellenzékre szavazók automatikusan egy ellenzéki párt EP listájára adnák majd a szavazatukat.